

STŘEDOŠKOLSKÁ ODBORNÁ ČINNOST

Obor č. 18: Informatika

**Demonstrátor: blockchain
jako moderní nástroj pro obchod s elektřinou**

**Karolína Podivínská
Jihomoravský kraj**

Letovice 2021

STŘEDOŠKOLSKÁ ODBORNÁ ČINNOST

Obor č. 18: Informatika

**Demonstrátor: blockchain jako
moderní nástroj pro obchod s elektřinou**

**Demonstrator: blockchain as a modern
tool for electricity commerce**

Autoři: Karolína Podivínská

Škola: Biskupské gymnázium Brno a mateřská škola,
Barvičova 85, 602 00 Brno

Kraj: Jihomoravský

Konzultant: Ing. Radek Fujdiak, Ph.D.

Letovice 2021

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem svou práci SOČ vypracovala samostatně a použila jsem pouze prameny a literaturu uvedené v seznamu bibliografických záznamů.

Prohlašuji, že tištěná verze a elektronická verze soutěžní práce SOČ jsou shodné.

Nemám závažný důvod proti zpřístupňování této práce v souladu se zákonem č. 121/2000 Sb., o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších předpisů.

V Letovicích dne 7. 4. 2021 .....

Karolína Podivínská

Poděkování

Na tomto místě bych ráda poděkovala všem, kteří mě v psaní mé práce podporovali a tím mi pomáhali. Jmenovité poděkování patří panu Ing. Radku Fujdiakovi, Ph.D, který se stal mým osobním konzultantem. Další velký dík patří Ivaně za pomoc s korekturami.

Tato práce byla vypracována za finanční podpory JMK.

The logo of the Jihomoravský kraj (JMK) is displayed within a rectangular frame. It consists of the text "jihomoravský kraj" in a blue, sans-serif font. The letter "m" is stylized with a red vertical bar through its center.

Obrázek 1: Logo JMK (poskytnuto z jcmm)

Obrázek 2: Logo JCMM (poskytnuto z jcmm)

Anotace

Ve své práci SOČ se zabývám technologií blockchain, která nachází využití hlavně v odvětví kryptoměn. Mým úkolem je demonstrovat fungování technologie blockchain pro obchod s elektřinou. K naprogramování svého demonstrátoru používám programovací jazyk Python, grafické rozhraní je vytvořeno pomocí HTML, CSS a JavaScriptu. Výstupem je demonstrovaná aplikace, která interpretuje fungování decentralizované sítě založené na blockchainu, společně s popisem jejích výhod a nevýhod a případných návrhů na další realizaci.

Klíčová slova

blockchain; decentralizovaný systém; obchod s elektřinou; Python

Annotation

In my SOC work I deal with blockchain technology, which finds use mainly in the cryptocurrency industry. My task is to demonstrate how blockchain technology works within electricity commerce. I use the Python programming language to program my demonstrator, the graphical interface is created using HTML, CSS and JavaScript. The output is a demonstrated application that interprets a decentralized blockchain-based network's operation, together with a description of its advantages and disadvantages and possible proposals for further implementation.

Keywords

blockchain; decentralized system; electricity commerce; Python

OBSAH

Základní pojmy	6
Úvod.....	7
1 Technologie blockchain	8
1.1 Decentralizace	8
1.2 Distribuovaný systém a obchod s elektřinou	9
1.2.1 Smlouvy u společností	9
1.2.2 Vlastní výroba	9
1.2.3 Decentralizovaný obchod s elektřinou dnes	11
1.3 Struktura blockchainu	12
1.3.1 Blockchainové transakce a jejich bezpečnost	13
1.3.2 Blockchainové transakce v porovnání s centralizovanými systémy	14
1.3.3 Konsenzus, těžba	14
2 Můj blockchain	17
2.1 Použité programovací jazyky	17
2.2 Aplikace	17
2.2.1 Domovská obrazovka	17
2.2.2 Založení účtu, přihlášení	18
2.2.3 Profile	19
2.2.4 Blockchain	20
2.2.5 New transaction	21
2.2.6 Mine	21
2.2.7 Sell	23
2.2.8 Buy	24
2.2.9 Logout	25
Závěr, diskuse	26
Použitá literatura, zdroje	27
Seznam obrázků	31
Příloha 1: zdrojový kód – funkce kontrolující bezpečnostní kritéria hesla (screenshot)	32
Příloha 2: zdrojový kód – funkce zajišťující aktualizaci blockchainu mezi uzly (screenshot)	33

ZÁKLADNÍ POJMY

blockchain	technologie využívaná v distribuovaných systémech; neustále se zvětšující řetězec vzájemně propojených bloků s neměnným obsahem; veřejná účetní kniha všech transakcí provedených mezi uzly dané sítě
blok	jednotka blockchainu, objekt nesoucí transakce uživatelů a doplňující informace (časová známka, index, hash...)
těžba	proces připojení nového bloku do blockchainu
těžař	uživatel sítě, který se snaží připojit nový blok do blockchainu a dostat za to danou odměnu
hash	unikátní řetězec znaků (string) přesně stanovené velikosti reprezentující daný objekt (data), který má neomezenou velikost
decentralizovaný systém	systém bez řídicí autority
centralizovaný systém	systém s řídicí autoritou (banka, server)
uzel	uživatel sítě
distribuovaná peer-to-peer síť	síť uzlů bez jakýchkoli centrálních bodů, ve které komunikuje „každý s každým“
konsenzus	smluvený způsob rozhodování v blockchainové síti, který uznávají všechny uzly, sloužící k zabezpečení blockchainu
flash message	krátká informační zpráva zobrazující se po vyvolání nějaké změny v aplikaci, o které by uživatel měl vědět (např. „Uživatel Josef přihlášen“ apod.)
token	zástupný název pro platidlo jakéhokoli druhu (peněžní tokeny, tokeny elektřiny, tokeny kryptoměn...)
Python	jednoduchý a přehledný, objektově orientovaný, vysokoúrovňový programovací jazyk s univerzálním využitím ^[46]
HTML	hypertextový značkovací jazyk, používaný hlavně pro tvorbu WWW stránek
CSS	kaskádové styly, používané pro statické grafické rozhraní WWW stránek
JavaScript	interpretovaný programovací jazyk používaný hlavně pro programování dynamických částí WWW stránek ^[47]

ÚVOD

Technologie blockchain je velmi mocným nástrojem v mnoha různých oborech. Jeho hlavní využití však nacházíme všude tam, kde je žádoucí spolehlivost, neměnnost a decentralizované prostředí. Umožňuje totiž vytvořit takový systém, který je dostupný a otevřený pro každého, ale zároveň je bezpečný a data v něm neměnná.

Kromě výhod spojených s decentralizací blockchainová síť poskytuje i další výhody jako je vyšší anonymita, často nižší náklady na provoz sítě nebo transparentnost. Neexistuje zde časové omezení v dostupnosti (pracovní doba), takže transakce mohou probíhat prakticky pořád.

Jako příklad využití uvedu zdravotnictví (uchovávání dat o předpisech léků...), potravinářství (dopravní logistika), volební systém (eliminace problémů při sčítání) či obchod s elektřinou, kterému bych se ve své práci chtěla věnovat (majitelé nemovitostí s vlastními zdroji elektřiny).

Mým cílem je celkové představení technologie a naprogramování aplikace, která by přehledně ukazovala fungování technologie blockchain. Měla by také umožnit provádění transakcí a demonstrovat tak nákup a prodej elektřiny tímto (zatím) neobvyklým způsobem. Výslednou práci chci publikovat na veřejné místo, aby se k ní mohlo dostat co nejvíce lidí.

1 TECHNOLOGIE BLOCKCHAIN

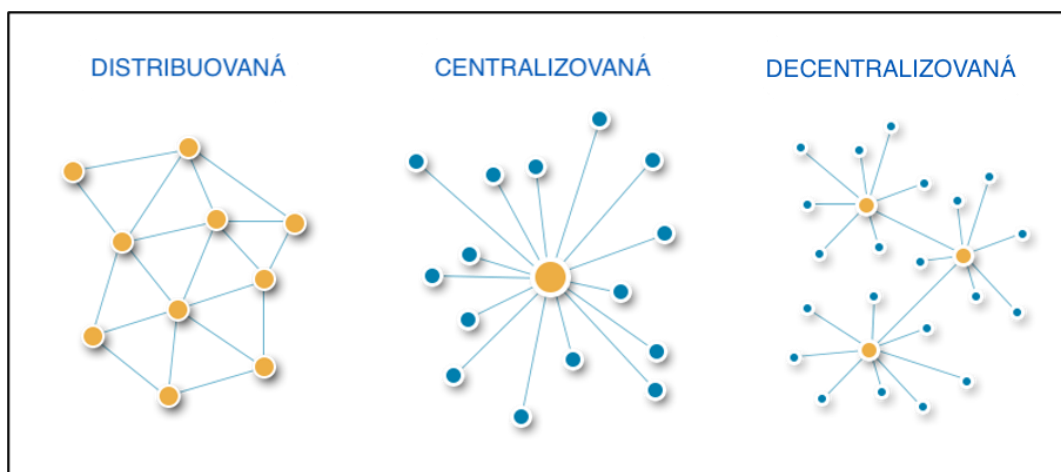
1.1 Decentralizace

Ač mnohé firmy používají své privátní blockchainya^[17], podstatou blockchainové sítě je decentralizované prostředí – prostředí, ve kterém k provádění operací není potřeba existence centrální autority nebo kontrolního bodu, který by celou síť spravoval^[7]. Centrální autoritu často představuje banka nebo server, vždy se jedná o třetí stranu zprostředkující určitou formu komunikace mezi dvěma uživateli (uzly) sítě. Pro jasné rozlišení uvedu příklad z praxe:

Adam potřebuje poslat peníze Báře. Typicky otevře internetové bankovníctví a prostřednictvím banky, která ověří, že peníze má, a transakci zaeviduje, jí peníze pošle. Adam i Bára jsou tak dvěma uzly v centralizovaném systému, kde hlavním kontrolním bodem je banka.

Když se však Adam nebude chtít spoléhat na banku, může se pokusit provést transakci decentralizovaně. V nejjednodušším scénáři tedy přijde přímo k Báře a dá jí peníze do ruky. I zde však vyvstává několik bezpečnostních otázek – např. jakým způsobem si však Adam a Bára zajistí vzájemnou důvěru, pokud se neznají? Problematiku bezpečnosti provádění transakcí v decentralizovaných systémech rozeberu v kapitole 1.3.1.

Pro vytvoření blockchainové sítě však nestačí klasická decentralizovaná síť uzlů. Jak je vidět na obrázku č. 3, decentralizovaná síť totiž v praxi také obsahuje centrální body, jen je jich víc než jeden. Můžeme si ji představit jako síť firem s vlastními zaměstnanci, kde za každou z nich zodpovídá její ředitel. Jednotliví pracovníci se mohou podílet na vnitřních záležitostech firmy, ale pouze ředitel má pravomoc komunikovat s ostatními firmami jako její zástupce. Pro blockchainovou síť však potřebujeme zajistit, aby mezi sebou mohli na stejné úrovni komunikovat všichni uživatelé sítě. Řešení nabízí tzv. distribuovaná peer-to-peer síť.

Obrázek 3: Distribuovaná, centralizovaná a decentralizovaná síť uzlů (převzato z https://assets.website-files.com/59d5e4bc47ecf500018f5599/59d796d6c47bd800017e8bef_Block%20Chain.png)

1.2 Distribuovaný systém a obchod s elektřinou

V dnešní době má zákazník v podstatě tři možnosti, jak získat elektřinu. Buďto podepíše smlouvu s jednou z firem, které elektřinu dodávají (v České republice je jich přes osmdesát^{Error! Reference source not found.} a mezi největší patří např. ČEZ, E.ON nebo Bohemia Energy^[29]) a uplatní tak centralizovaný model nebo si zajistí vlastní výrobu elektrické energie (nejčastějším řešením jsou solární panely např. na střeše domu). Jakýmsi hybridem mezi těmito možnostmi je řešení spočívající v jejich kombinaci – zákazník si část elektřiny vyrobí a zbytek odkupuje od dodavatele. Každé řešení má samozřejmě své výhody i nevýhody.

1.2.1 Smlouvy u společností

Hlavní výhodou odebírání elektřiny od společností je celková jednoduchost – na trhu je jich sice spousta, ale člověk nemusí být zrovna odborník, aby si udělal alespoň základní srovnání a našel vhodného dodavatele, který je důvěryhodný a vyhoví jeho potřebám. Navíc případů, kdy ověřený dodavatel elektrickou energii nemá a nemůže ji zákazníkovi dodat, je minimum. Mnoho firem také nabízí garanci ceny po určité časové období.

Mezi nevýhody patří existence podvodných smluv, které upřednostňují prosperitu firmy na úkor zákazníka. Navíc je mnohdy těžké se z těchto smluv vyvázat. Dále je systém v tomto případě nastaven čistě centralizovaně, takže je zákazník nucen spoléhat se na poctivost dané firmy.

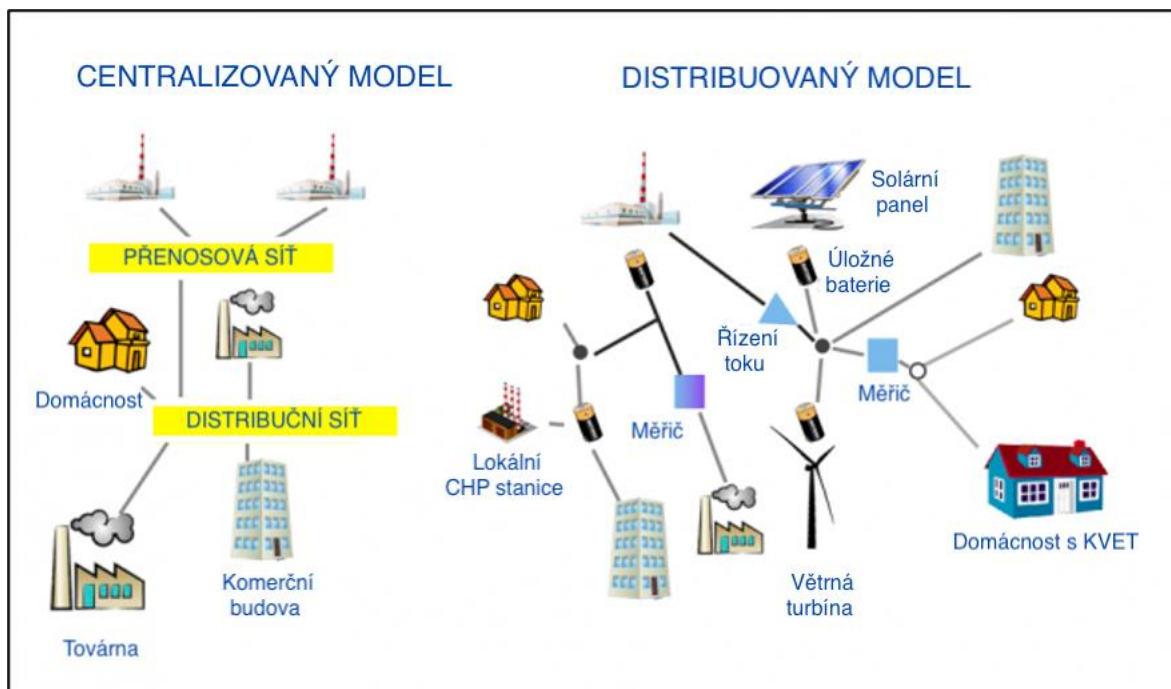
1.2.2 Vlastní výroba

Při tomto způsobu získávání elektrické energie má dotyčný jistotu, že ho nikdo nepodvádí. Dalším hlediskem je často diskutovaný dopad na životní prostředí – solární panely jsou mnohem ekologičtější než zpracovávání fosilních paliv.

Na druhou stranu, toto zdánlivě jednoduché řešení přináší i některé nevýhody. Počáteční realizace vlastní výroby sebere hodně času i peněz a člověk musí vědět, do čeho jde, a být připraven na spoustu problémů. Je nutné propočítat ekonomickou výhodnost počátečních investic (náklady na solární panely a montáž, údržbu) a také se připravit na neustálé kolísání zisku (dny, kdy je zataženo apod.). Navíc se může stát, že získaná energie nedostačuje celkové spotřebě. V takovém případě si daný jedinec musí zbylou elektřinu dokoupit od některé ze společností a přejít tak na onen hybridní model. Ten pro něj ve finále může být finančně výhodnější než čistý nákup u firmy, a navíc tak může snížit svoji uhlíkovou stopu, ale problémů s centrální autoritou se tak nezbaví.

A pokud vyrábí elektřiny víc, než potřebuje? Dnešní systém obchodu s elektřinou je nastaven téměř jednosměrně, tedy od dodavatelů elektřiny přes distributory až k zákazníkovi^{[30],[31]}. Přitom počet lokálních výrobců, kteří si elektřinu vyrábí sami a mají možnost její přebytek odprodávat dalším zákazníkům, celosvětově roste a zjevně i růst bude^{[30],[31],[32],[33]}. Lokální výrobci však většinou mají svázané ruce, velcí obchodníci nejsou zvyklí na odběr elektřiny od nich a obchodování je tak zbytečně složité a neefektivní. Další možností je přebytečnou energii skladovat ve formě nabitých baterií, ale to se dnes ukazuje jako neefektivní.

Když se však nad celým problémem zamyslíme, poměrně rychle přijdeme na to, že řešením by mohla být právě ona distribuovaná peer-to-peer síť, ve které by mohli na stejné úrovni prodávat svou elektřinu velcí i malí prodejci.

Obrázek 4: Centralizovaný a distribuovaný model obchodu s elektřinou
(převzato z https://www.solarunitedneighbors.org/wp-content/uploads/2020/08/centralized-v-decentralized-power-grid_0.png)

Distribuovaná peer-to-peer síť lokálních prodejců a jejich zákazníků totiž přináší do odvětví mnoho výhod – snad ve všech případech se jedná o ekologičtější výrobu elektrické energie (solární panely) a jelikož vstup i výstup do/z prodejní sítě je volný, motivuje to k připojení dalších a dalších prodejců. Ti si totiž mohou mimo jiné nastavit vlastní ceny a vytvářet si tak vzájemně konkurenci.

U prodeje je klíčová i vzdálenost kupujícího a prodávajícího. Zatímco běžně do domácností elektřina putuje dlouhými dráty a přes další zařízení, v distribuovaném systému klidně můžeme prodávat elektřinu svým sousedům, což značně sníží náklady na její přepravu, a tudíž se značně sníží i celková cena elektřiny, jenž láká nové zákazníky. Kupující se tak domlouvá přímo s prodejcem, má na výběr mnohem víc nabídek, které může porovnávat, a svým nákupem tak podpořit třeba někoho, koho zná a důvěřuje mu.

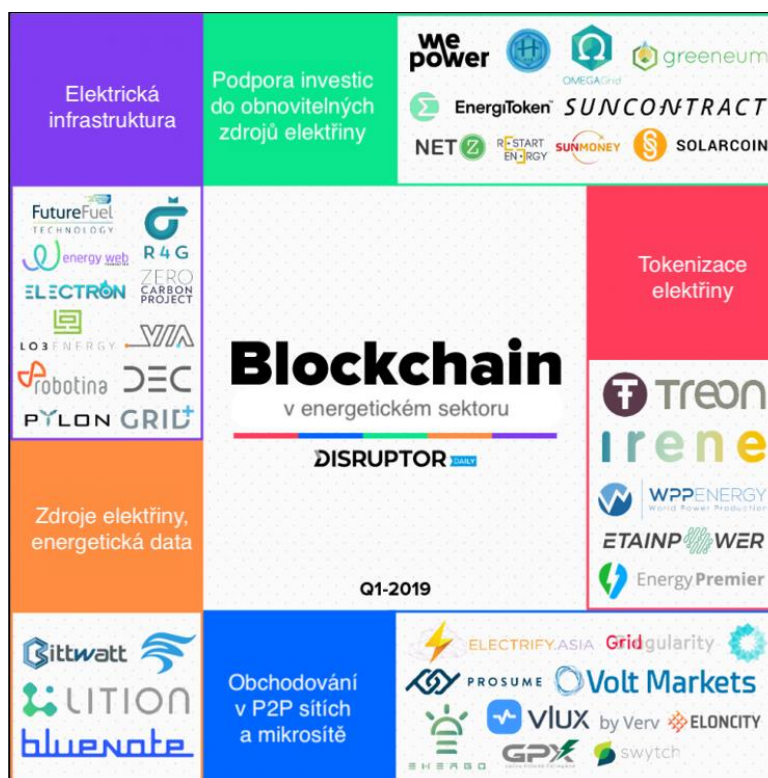
Samotný fyzický transport elektřiny však může být problémem. Přenosové sítě jsou v dnešní době často nerovnoměrně rozložené nebo zastaralé a většinou mají menší počet významnějších vlastníků. Proto se technologie blockchain v tomto odvětví využívá především pro lokální obchodování s elektřinou, kde je snazší tyto problémy řešit.

1.2.3 Decentralizovaný obchod s elektřinou dnes

Nutno podotknout, že dnes ještě mnoho lidí blockchainu nebo decentralizovaným systémům obecně nerozumí a představa participovat v distribuované peer-to-peer síti je kvůli tomu může odrazovat. Vyloučit také nelze ani budoucí omezení využívání technologie státem apod. (dnes např. některé státy regulují používání kryptoměn, které stojí na blockchainu).

Systém se však přes všechny strasti začíná měnit. N obrázku č. 5 je vidět, že některé firmy již blockchain pro obchodování s elektřinou využívají. Jedním z příkladů je australská technologická firma Power Ledger, která vytvořila platformu provozující onen sousedský systém prodeje elektřiny z obnovitelných zdrojů. Konkrétně se prodává elektřina získaná pomocí solárních panelů. Firma zorganizovala již více než dvě desítky projektů v osmi zemích celého světa. K vývoji a chodu platformy byl použit Ethereum a POA blockchain. Firma byla založena v roce 2016 a v roce 2018 získala za svoji práci hlavní ocenění v soutěži Extreme Tech Challenge^{[32],[37],[38]}.

Za zmínku také stojí Suncontract. Jak již název napovídá, tato firma se specializuje na obchod a podporu získávání elektrické energie z obnovitelných zdrojů. Jejím cílem je tvorba decentralizovaného systému pro udržitelný obchod s elektřinou, podporuje cíle udržitelného rozvoje Organizace spojených národů. Vyvíjí jej od roku 2016. Pro své uživatele také tato firma vytvořila aplikaci, kde od roku 2018 mohou s elektřinou jednoduše obchodovat^{[32],[39]}.

Obrázek 5: Firmy využívající blockchain v odvětví obchodu s elektřinou
(převzato z <https://www.disruptordaily.com/wp-content/uploads/2018/11/0-2-768x768.png>)

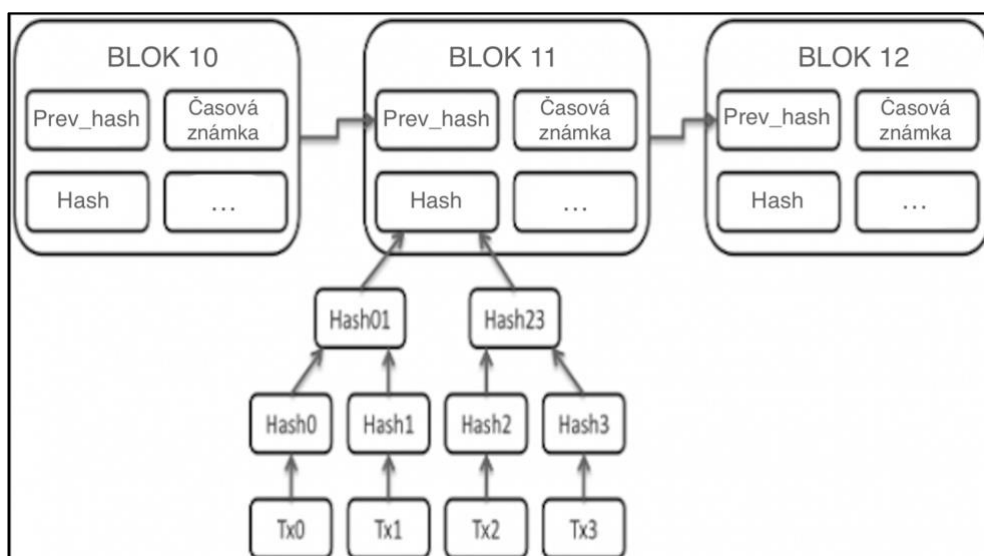
1.3 Struktura blockchainu

Jak již název technologie napovídá, blockchain můžeme zjednodušeně chápat jako stále se zvětšující řetězec (*chain*) bloků (*blocks*) s neměnným obsahem.

Tyto bloky mají určité atributy (nesou určité informace), které se mohou v různých implementacích lišit. Některé z nich jsou však zásadní pro samotné fungování blockchainu. Příkladem takového důležitého atributu je tzv. hash.

Hash je výstupním řetězcem po volání hashovací funkce, která v podstatě převádí data neomezené velikosti do dat přesně stanovené velikosti a je prvkem asymetrické kryptografie. Její dvě důležité vlastnosti jsou tyto: zaprvé, neexistuje k ní inverzní funkce (z původních dat uděláme hash, ale z hashe neuděláme původní data), zadruhé, každý hash vychází z unikátních dat, když je jakkoli pozměníme, výsledný hash bude výrazně odlišný od původního. Hash tedy interpretuje daný objekt či data ve zkrácené formě^[21].

V každém bloku najdeme dva hashe – první interpretuje aktuální blok a druhý je odkazem na blok předchozí. To umožňuje bloky vzájemně zřetěžit. Zvláštním případem je první blok blockchainu – tzv. genesis blok^[20]. Nemá totiž předka (má nejnižší výšku v blockchainu) a tím pádem nemůže uchovávat ani hash předchozího bloku. Řešením je nahrazení atributu předchozího hashe (na obrázku č. 6 znázorněn jako *Prev_hash*) řetězcem nul. Mimo to genesis blok ani nemusí nést transakce.

Obrázek 6: Řetězec bloků – datová struktura blockchainu

(převzato z https://www.researchgate.net/publication/325053899_Assessing_Security_and_Performances_of_Consensus_algorithms_for_Permissioned_Blockchains)

Pole transakcí je dalším důležitým atributem každého bloku. Blockchain totiž funguje jako otevřená účetní kniha zaznamenávající všechny transakce uživatelů. Jedním záznamem v blockchainové účetní knize však není jedna transakce, nýbrž blok, který transakcí nese hned několik. Když chce nějaký uživatel poslat jinému uživateli tokeny (platidlo používané v dané síti), jeho transakce se uloží do pole čekajících transakcí, kde čeká do doby, než jsou připojena do nějakého bloku. Důležitou otázkou je, jak vlastně provádění transakcí na blockchainu funguje.

1.3.1 Blockchainové transakce a jejich bezpečnost

Vraťme se k ilustračnímu příkladu z kapitoly 1.1, kdy Adam bude chtít poslat peníze Báře v distribuované blockchainové síti. V zásadě vytvoří transakci, kde Adam bude odesílatelem a Bára příjemcem. Následně informaci o požadavku na provedení transakce rozešle mezi ostatní uživatele sítě, kteří pomocí zápisů na blockchainu ověří, že peníze má a může je Báře poslat. Takto jednoduchou transakci však lze snadno zfalšovat.

Zprvée, transakci chybí autentizace. Když autentizace není vyžadována, Bára může vytvořit transakci, ve které je Adam jako odesílatel a ona jako příjemce, aniž by Adam chtěl transakci uskutečnit. Je tedy potřeba zajistit, aby každý uživatel svoje transakce potvrzoval, autentizoval. K tomu se opět využívá asymetrická kryptografie, tentokrát nikoli pomocí hashů, ale díky tzv. soukromým a veřejným klíčům, které každý z uživatelů vlastní¹. Pokud chce tedy Adam svou transakci potvrdit, pomocí svého soukromého klíče vytvoří digitální podpis, kterým ji podepíše a tím autentizuje. Digitální podpis totiž Adama jasně identifikuje, jelikož vychází z jeho soukromého klíče, zároveň je však odlišný pro každou transakci, aby Adamův soukromý klíč nezpřístupnil (pokud by jeho soukromý klíč byl viditelný, mohli by ho používat i ostatní uživatelé pro falešnou autentizaci). Tím viditelně potvrdí, že svoji transakci myslí opravdu vážně a požadavek na provedení podal on sám^[41].

Dalším problémem je tzv. double spending, problém dvojí útraty. Jedná se o situaci, kdy Adam chce stejné peníze, které posílá Báře, poslat i dalšímu uživateli sítě, např. Dominikovi. Jedné polovině sítě odešle požadavek na provedení převodu daných peněz Báře a druhé polovině požadavek na provedení převodu stejných peněz Dominikovi. Zde je řešení zdánlivě jednoduché. Každý uzel v síti má vlastní kopii hlavního blockchainu se záznamy o všech transakcích, díky čemuž je schopen dohledat přesnou historii dané mince od jejího vzniku po aktuální stav. Zároveň je každá transakce opatřena vlastní časovou známkou, která určí, která transakce se provede dřív. Pokud tedy Adam posílá nejdřív pětikorunu číslo osm set šedesát sedm Báře, uzly nejdříve ověří, jestli danou pětikorunu má. To je zatím pravda, takže se transakce provede. Pokud ale o zlomek vteřiny později bude chce poslat stejnou pětikorunu Dominikovi, uzly ze své kopie blockchainu ví, že vlastníkem pětikoruny číslo osm set šedesát sedm není Adam, ale Bára, a transakci zamítnou^[41].

Co se však může stát, je tzv. 51 % Attack, situace, kdy se Adam domluví s více než polovinou uzlů dané sítě, aby jeho podvodnou transakci označily jako validní. Jelikož jich je většina, Adamovi to projde².

I tento typ útoku však má své meze. Adam sice může zapsat podvodnou transakci do aktuálního bloku, který čeká na vytěžení (připojení do blockchainu), pokud ale chce změnit, přidat nebo odstranit nějakou transakci v bloku, který již byl do blockchainu připojen, nejspíš neuspěje nebo by se mu to nevyplatí. Taková změna totiž vyžaduje zpětnou validaci a přehashování nejen daného bloku, ale všech bloků, které mají vyšší výšku (tedy všech bloků následujících). Validace bloku v blockchainu totiž není jednoduchá, o to se stará tzv. *konsenzus* a proces připojení bloku do blockchainu (těžba)^[16]. Více o těchto mechanismech v kapitole 1.3.3.

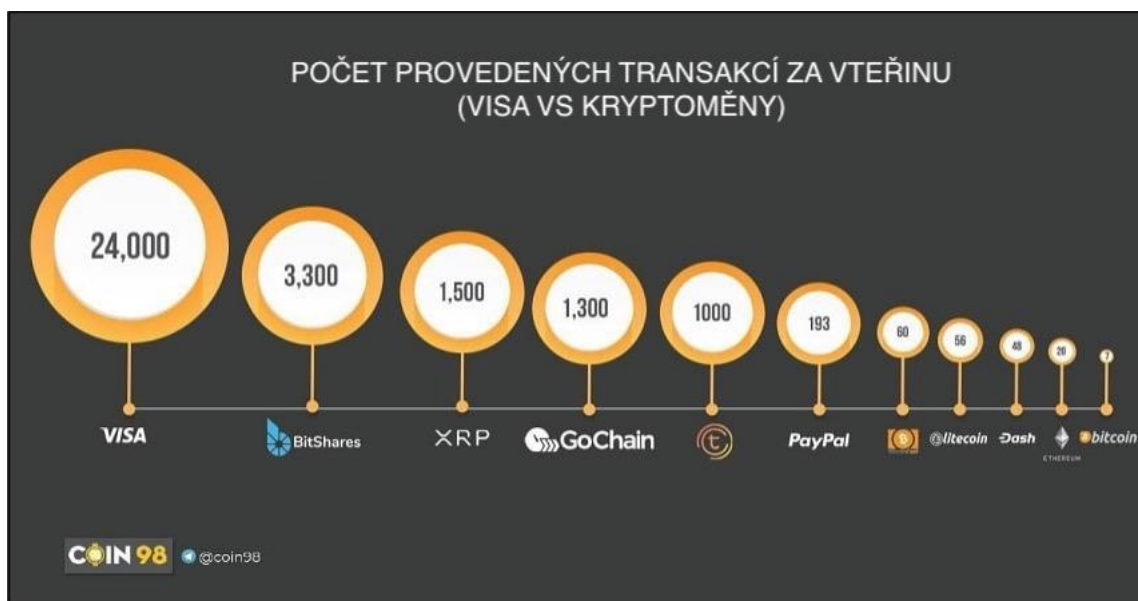
¹ Soukromé a veřejné klíče mají i spoustu dalších využití, např. při posílání šifrovaných zpráv, kdy odesílatel svou zprávu šifruje veřejným klíčem příjemce. Pro ostatní uživatele je tak zpráva viditelná jen jako změt znaků, příjemce ji může jako jediný pomocí svého privátního klíče rozšifrovat.

² Zde se jedná o ilustrační příklad, úspěšný 51 % Attack vyžaduje různé podmínky podle toho, jaký konsenzus daná blockchainová síť používá, některé z nich jsou uvedeny na obrázku č. 8.

1.3.2 Blockchainové transakce v porovnání s centralizovanými systémy

Při porovnávání systémů umožňujících provádění transakcí je důležitým faktorem, kolik transakcí je schopen systém provést za sekundu. Zde jsou decentralizované systémy v nevýhodě. Pro porovnání, bitcoinový blockchain je schopen provést zhruba 7 transakcí za sekundu, zatímco VISA jich za stejnou dobu zvládá provést zhruba 24 000^{[34],[35][36]}. Na druhou stranu, reálné převedení z účtu na účet u normální banky může trvat dny, blockchain však nezná žádnou pracovní dobu a nemá problém transakci bezpečně převést kdykoli za relativně krátký čas (v bitcoinovém blockchainu za deset minut). Technologie se také stále vyvíjí, což by mohlo vést k budoucímu zlepšení i v této oblasti.

Obrázek 7: Počet transakcí provedených za sekundu – vede VISA (převzato z <https://blog.tezro.com/wp-content/uploads/2020/11/Compare-The-Transaction-Speed.jpeg>)

Další otázkou je soukromí. Výhodou blockchainu je to, že nevyžaduje důvěru v centrální autoritu³. Nesmíme však zapomínat, že všechny transakce zapsané do blockchainu jsou veřejně dohledatelné, protože každý z uzlů má vlastní kopii blockchainu. Jistě bychom nechtěli, aby si o nás kdekdo mohl přečíst citlivé informace jako kontaktní údaje nebo naši soukromou adresu. Zároveň však potřebujeme jako prodejce vědět, na jakou adresu a komu máme svou elektrinu poslat. Blockchainové sítě se tak různými metodami snaží dosáhnout alespoň částečné anonymity, bitcoinová síť k tomuto účelu používá technologii CoinJoin^{[3],[6]}.

1.3.3 Konsenzus, těžba

Pro srozumitelnější vysvětlení této kapitoly nejdříve uvedu příklad. Okolo hradu se nachází několik menších nepřátelských vojsk s různými generály v čele. Aby společně dobyla hrad, potřebují se vzájemně domlouvat na strategii. Problémem je, že jednotliví generálové se navzájem podezřívají ze zrádovství a nemohou si tak dovolit posílat citlivé zprávy jen tak mezi sebou, protože po cestě by zrádce mohl zprávu snadno změnit. Potřebují tedy nějaký

³ Zde je nutné specifikovat, že tato výhoda platí pouze v neprivátních blockchainech. Pokud blockchain patří např. nějaké společnosti, která jej spravuje a má tak větší práva než běžní uživatelé, ostatní uzly se musí spoléhat na to, že společnost ona práva nebude zneužívat.

mechanismus, který by zamezil podvádění nebo by od toho potencionální zrádce alespoň významně odrazoval.

Tomuto konceptu se říká tzv. problém byzantských generálů^[8] a s blockchainovou sítí toho má hodně společného. Generálové představují jednotlivé uzly sítě (s tím rozdílem, že ty nemají na povel nikoho dalšího), které se na sebe potřebují vzájemně spoléhat. Předávání důvěrné zprávy poté interpretuje samotné připojení nového bloku do blockchainu. Pokud by byl proces validace a následného připojení bloku jednoduchý, dostatečně silný útočník mohl veškerá data libovolně modifikovat a validovat celý blockchain zpětně téměř bez práce. I zde potřebujeme nějakou vzájemnou dohodu, tedy onen *konsenzus*, který by síť chránil před útočníky.

Část bezpečnostních opatření, která jsou součástí konsenzu, byla již popsána v kapitole 1.3.1. Ve stejné kapitole jsem uvedla, že pro útočníka při 51 % Attacku je téměř nemožné měnit data v již připojených blocích nebo se mu to nevyplatí. Připojení (těžba) nového bloku totiž od těžářů vyžaduje důkaz, že k vytěžení vynaložili dostatek úsilí – nejčastěji formou výpočetního výkonu (proof of work, PoW) nebo podílu (vratná zálohy) ve společném kapitálu (proof of stake, PoS). Tyto dva mechanismy vysvětlím znovu na problému byzantských generálů.

Nejprve PoS. Aby generálové předešli zradám, domluví se, že vytvoří společný nedotknutelný peněžní fond, do kterého každý generál musí viditelně vložit velkou finanční zálohu. To je sice samo o sobě před podváděním neochrání, ale potencionální zrádci budou viditelně odhaleni, což povede k budoucí nedůvěře (vklad byl proveden veřejně) a následně budou finančně strádat (vedle neochoty ostatních generálů k finanční spolupráci jim nebude vrácena ani záloha).

Nejběžnějším příkladem využití PoS v praxi je síť kryptoměny Ethereum, která od prosince 2020 přechází od původního PoW mechanismu. Každý uzel, který chce připojit nový blok, se musí stát ověřovatelem a na začátku vložit do sítě svých 32 ETH (k datu 4. 4. 2021 je hodnota 1 ETH 2 066,09 USD, 32 ETH tedy má při kurzu USD/CZK z 1. 4. 2021 hodnotu zhruba 1 470 000 Kč). Pro vytvoření každého nového bloku je náhodně vybrán jeden uzel. Samozřejmě platí, že čím víc ETH daný uzel vložil a čím déle je ověřovatelem, tím větší je pravděpodobnost, že bude pro tento úkol vybrán. Následně je připojení ověřeno i ostatními uzly. Prvotní uzel dostane odměnu za vytvoření i ověření bloku, další uzly jsou odměněny pouze za ověření. V opačném případě, kdy prvotní uzel podvádí, mu nebude záloha vrácena^{[8],[9],[10]}.

PoW funguje na principu extrémně náročných matematických hádanek. Aby mohl některý generál ostatním poslat zprávu, musí k ní připojit řešení daného matematického problému. To od něj však vyžaduje investici do matematiků, kteří mu pomohou hádanku vyřešit. Pokud tedy jiný generál obdrží zprávu se správným řešením hádanky, ví, že pisateli zprávy zjevně za poslání zprávy stálo za vysokou investicí do vlastních matematiků, kteří vypočítali výsledek.

Tento mechanismus je využíván v bitcoinové síti. Jednotliví těžaři mezi sebou soutěží o to, kdo najde řešení matematické hádanky⁴ a připojí tak blok jako první. Ten, kdo takto blok vytěží, dostane odměnu, která obvykle skládá z fixní částky nastavené sítí a transakčních poplatků.

---

⁴ V bitcoinovém blockchainu je PoW založen na hledání hashe daného bloku, který musí splňovat určitý předpis. Jak jsem vysvětlovala dříve v této kapitole, hash je však pro data jednoho bloku jedinečný a neměnný, proto je potřeba do každého bloku přidat nějaký kousek dat, který neovlivní „důležitou“ informaci v něm, tj. transakce a časovou známku, zároveň ale umožní obsah bloku modifikovat tak, aby se mohl modifikovat i jeho hash. K tomu slouží atribut *nonce*. Při každém pokusu o nalezení vhodného hashe se za *nonce* dosadí jiné číslo, což hash změní. Když hash odpovídá předpisu, blok je připojen.

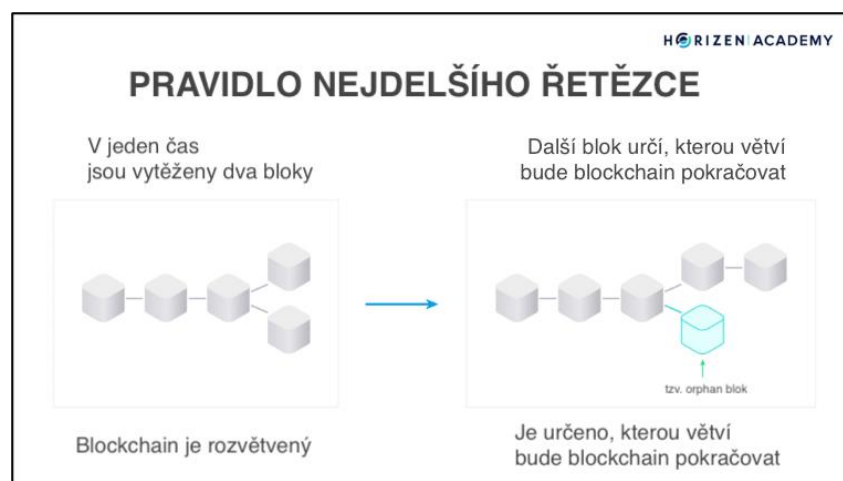

Pokud by tedy útočník chtěl měnit nějaká data v bloku, který již úspěšně prošel procesem připojení, změnil by i hash daného bloku a musel by daný blok (a případně všechny následující bloky) přehashovat a zpětně validovat, což by se mu prostě nevyplatilo. Navíc, pokud se podíváme např. na bitcoinový blockchain s PoW, zjistíme, že výpočetním výkonem, který by byl třeba ke zpětné validaci bloků větší hloubky, žádný těžař nikdy nemůže disponovat. Logicky, čím hlouběji blok v blockchainu je, tím náročnější je v něm něco podvodně změnit.

Obrázek 8: PoW vs PoS (převzato z https://innovation.network/wp-content/uploads/2020/09/Proof_of_Work_vs_Proof_of_Stake5.jpg)

Zajímavá situace nastává v případě, kdy dva těžaři vytěží blok ve stejnou chvíli. Zde samozřejmě lze postupovat vícero způsoby, pro příklad uvedu tzv. pravidlo nejdelšího řetězce, kdy se počká na vytěžení následujícího bloku, který se připojí na jeden ze sporných bloků. Blockchain dále bude pokračovat touto „delší“ větví a druhý nevyužitý blok (tzv. *orphan* blok) v blockchainu nebude dále participovat.

Obrázek 9: Pravidlo nejdelšího řetězce
(převzato z https://academy.horizen.io/assets/post_files/technology/advanced/2.5-consensus-mechanisms/longest_chain_M.jpg)

2 MŮJ BLOCKCHAIN

2.1 Použité programovací jazyky

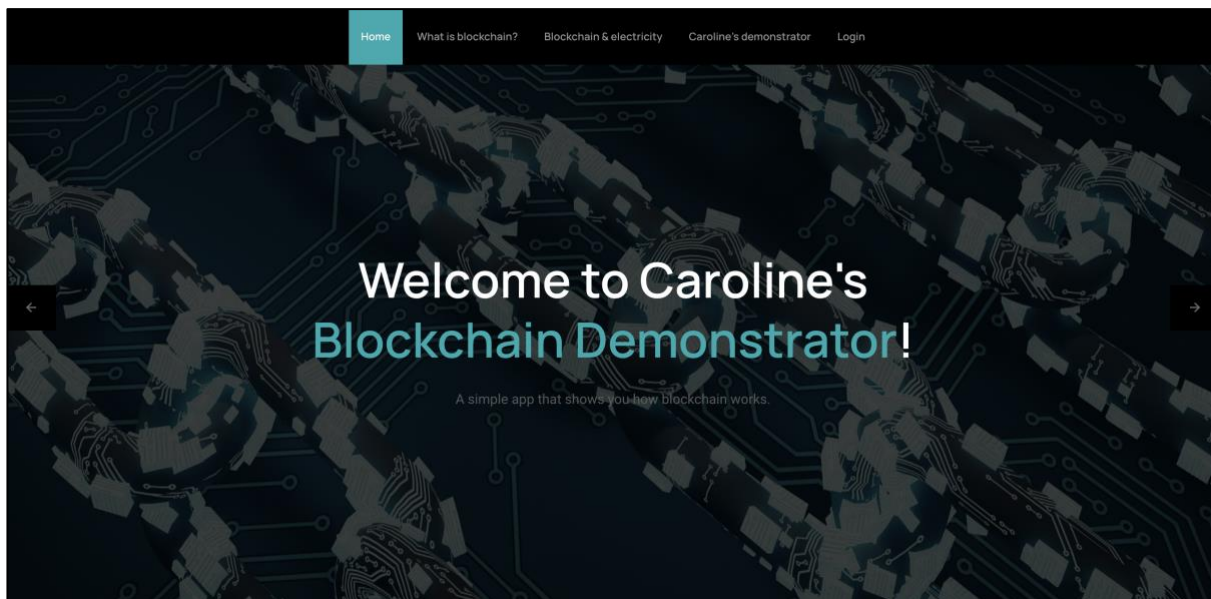
K vytvoření své aplikace jsem se rozhodla využít programovací jazyk Python – především pro jeho jednoduchost, rozšířenost a až nucenou přehlednost. Významnou roli ve výběru také hrál fakt, že před psaním práce jsem s Pythonem měla již nějaké zkušenosti.

Pro tvorbu grafického rozhraní jsem využila volně dostupnou šablonu s HTML, CSS a JavaScriptem.

2.2 Aplikace

2.2.1 Domovská obrazovka

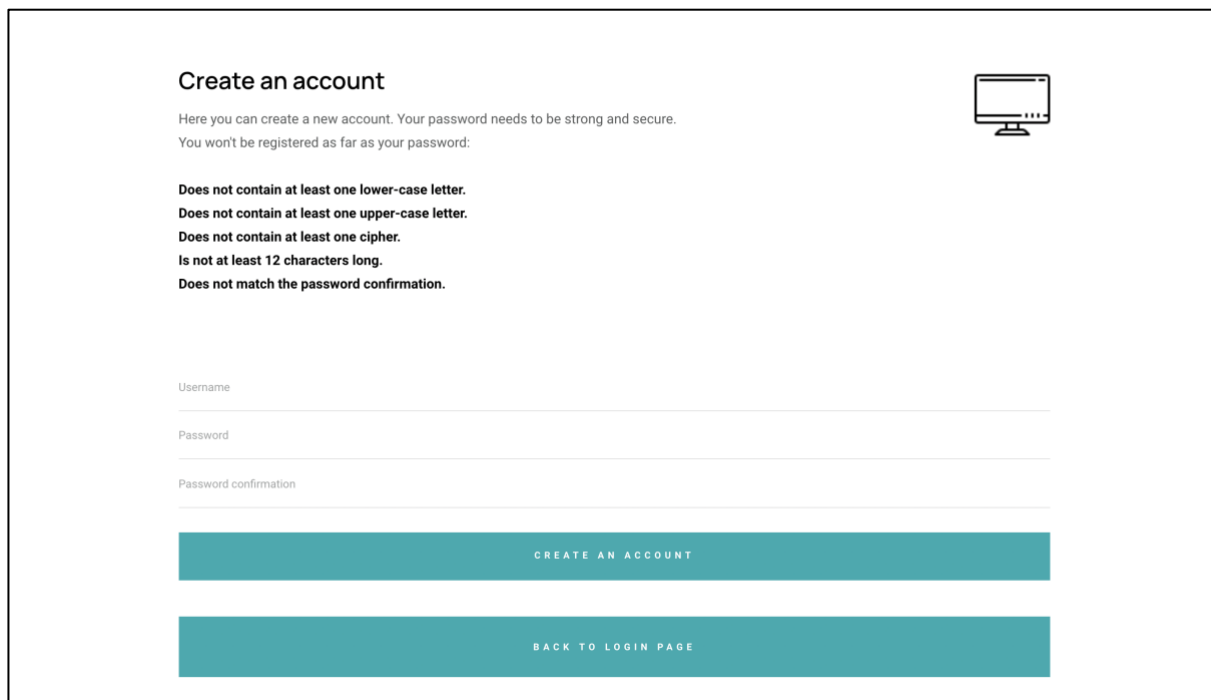
Spousta funkcionalit aplikace je dostupná i bez založení účtu. Platí to i pro domovskou stránku, která poskytuje teoretický úvod pro používání technologie blockchain. Z domovské stránky se uživatel může prokliknout na přihlašovací stránku (*Login*) či ke článkům, ve kterých popisují, proč aplikace vznikla a jak se má používat (*Reading*).

Obrázek 10: Screenshot z aplikace – domovská obrazovka

2.2.2 Založení účtu, přihlášení

Pro využívání demonstrátoru jako takového je nutné se bezplatně zaregistrovat do uživatelské databáze (Flask–*SQLAlchemy*⁵).

Create an account

Here you can create a new account. Your password needs to be strong and secure.
You won't be registered as far as your password:

- Does not contain at least one lower-case letter.
- Does not contain at least one upper-case letter.
- Does not contain at least one cipher.
- Is not at least 12 characters long.
- Does not match the password confirmation.

Username

Password

Password confirmation

CREATE AN ACCOUNT

BACK TO LOGIN PAGE

Obrázek 11: Screenshot z aplikace – založení účtu

Při registraci si uživatel zvolí jméno, kterým se bude do aplikace přihlašovat. Musí být v databázi jedinečné, maximální délka je dvacet znaků. Dále si zvolí heslo, které musí splňovat následující bezpečnostní kritéria (funkce *my_secure_pasw(pasw)*, viz Příloha 1):

- Heslo obsahuje alespoň jedno malé písmeno (latinka).
- Heslo obsahuje alespoň jedno velké písmeno (latinka).
- Heslo obsahuje alespoň jednu číslici (arabskou).
- Heslo je alespoň 12 znaků dlouhé.

Následně je uživatel zaregistrován a jeho jméno společně s heslem v zašifrované formě (tj. výstup funkce *pbkdf2_sha256.hash()*⁶, kdy vstupem je heslo v běžné formě) uložena v uživatelské databázi. To umožňuje uchovávat v databázi pouze zašifrovanou podobu hesel, nikoliv hesla samotná. Zároveň je však možné snadno rozpoznat, zda bylo heslo na vstupu zadáno správně – pro přihlášení uživatel zadá jméno a heslo, které je prostřednictvím funkce *pbkdf2_sha256.verify()*⁷ porovnáno s jeho zašifrovanou formou uloženou v databázi.

System v této chvíli neumožňuje obnovovat uživatelské účty.

⁵ https://passlib.readthedocs.io/en/stable/lib/passlib.hash.pbkdf2_digest.html#passlib.hash.pbkdf2_sha256

⁶ https://passlib.readthedocs.io/en/stable/lib/passlib.hash.pbkdf2_digest.html

⁷ <https://passlib.readthedocs.io/en/stable/lib/passlib.ifc.html#passlib.ifc.PasswordHash.verify>

Log in

Input your username and password to log in and be able to use the demonstrator.

Username

Password

LOGIN

Don't have an account yet?

CREATE AN ACCOUNT

Obrázek 12: Screenshot z aplikace – přihlašovací formulář

2.2.3 Profile

Pokud se uživatel úspěšně přihlásí, je přesměrován na stránce *Profile*, kde vidí své jméno, heslo v zašifrované formě, zůstatek peněžních tokenů a tokenů elektřiny, svůj veřejný klíč a seznam nabídek na prodej elektrických tokenů, které vytvořil. Zde má také možnost tyto nabídky stornovat. Vidí rovněž již nově rozšířenou nabídku stránek, které může po přihlášení využívat. Prokliknutím karty *Home* se vrátí na domovskou stránku, *Reading* ho přesměruje na články.

Po založení účtu každý uživatel má na svém kontě 1 000 peněžních tokenů a 10 tokenů elektřiny, se kterými může obchodovat nebo provádět běžné transakce. Jsou mu též přiděleny klíče, kterými následně podepisuje své transakce (viz kapitola 1.3.1). Každý uživatel se tak může stát kupujícím, prodávajícím, těžařem i účastníkem běžných transakcí a vidí data veřejně uložená v blockchainu. Jako uzel decentralizované sítě blockchain rovněž aktualizuje a pomáhá odhalit případné chyby.

Home Reading **Profile** Blockchain New transaction Mine Sell Buy Logout

Your profile

Here is the sum of the data about you as a user of the demonstrator.

Username: Don

Password \$pbkdf2-sha256\$29000\$UCoI5JxzznlvbS2F8B4DgA\$0Jl.rgfEQblml.Gy7tb8c/MwMT9Qk3j.iGtEZYXnpWc

Money balance 1000.0

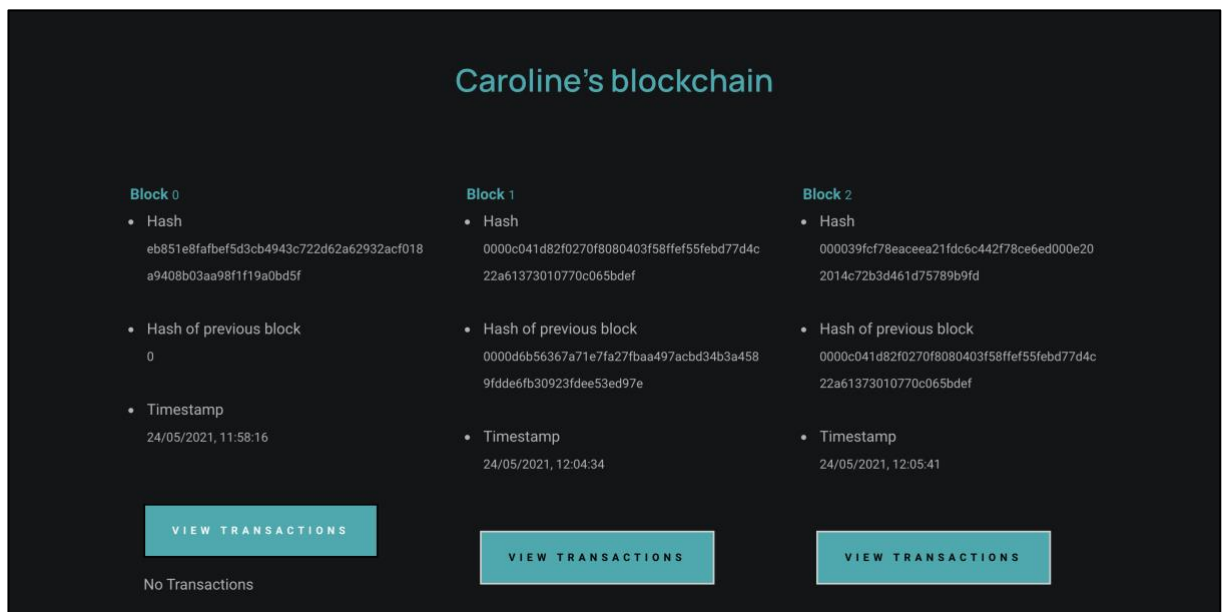
Obrázek 13: Screenshot z aplikace – část profilu nového uživatele

2.2.4 Blockchain

Stránka *Blockchain* zobrazuje jednotlivé bloky blockchainu. U každého bloku se zobrazuje jeho pět atributů. Prvním z nich *index*, tedy výška bloku v blockchainu, následuje *hash* daného bloku a *pre_hash*, tedy hash předchozího bloku (u genesis bloku 0), *timestamp* udávající čas, kdy byl blok připojen do blockchainu. Skrytým atributem je *counter*, který je používán při těžbě. Nejdůležitějším atributem je samozřejmě *trans*, seznam transakcí zapsaných v bloku, který se zobrazí po prokliknutí tlačítka *View transactions* (v jeden čas lze zobrazit transakce pouze jednoho bloku).

Každá transakce má rovněž svůj index a časovou známku, dále informace o jejím odesílateli, příjemci a množství odeslaných tokenů. Skrytým atributem je *signature*, digitální podpis dané transakce (digitální podpisy jsem zmiňovala v kapitole 1.3.1).

Tato stránka musí fungovat dynamicky (oproti statickým stránkám se musí aktualizovat na všech zařízeních, která aplikaci využívají, protože její obsah se mění), jinak by každý uzel měl vlastní blockchain, který by se neshodoval s blockchainem ostatních uzlů. To zajišťuje funkce *get_chain()*, která vrací jako návratovou hodnotu stávající blockchain každého uzlu (počítače) v síti. Ty se mezi sebou ve funkci *blockchain()* vzájemně porovnají, aktualizují a sjednotí – jako platný je označen nejdelší platný blockchain (viz Příloha 2).

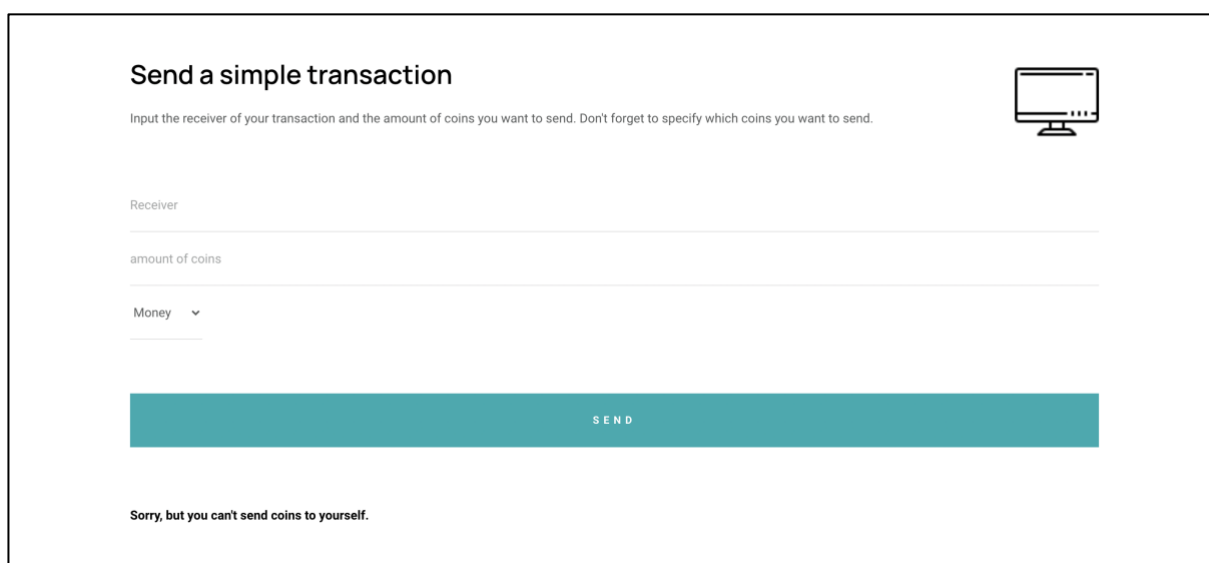

Obrázek 14: Screenshot z aplikace – výpis blockchainu

2.2.5 New transaction

New transaction slouží k zadání jednoduché transakce. Každá transakce mého blockchainu má svého odesílatele (přihlášený uživatel), příjemce (*receiver*) a množství tokenů, které jsou odesílány (*amount of coins*, může být i desetinné číslo). Odesílatel rovněž musí specifikovat, jestli posílá tokeny elektřiny, nebo peněžní tokeny. K tomu slouží rozbalovací nabídka nad odesílacím tlačítkem *Send*. Transakce je rovněž opatřena časovou známkou a vlastním hashem.

Pokud se uživatel pokusí poslat tokeny sám sobě, neexistujícímu uživateli nebo bude chtít odeslat množství tokenů, které nevlastní, aplikace ho na to prostřednictvím *flash message* upozorní a transakce nebude provedena.

Obrázek 15: Screenshot z aplikace – formulář pro zadání jednoduché transakce

2.2.6 Mine

Poté, co uživatel zadal požadavek na provedení transakce, transakce se přidá do pole neověřených transakcí blockchainu, kde bude čekat na připojení do bloku. Na stránce *Mine* se právě tyto transakce zobrazují⁸.

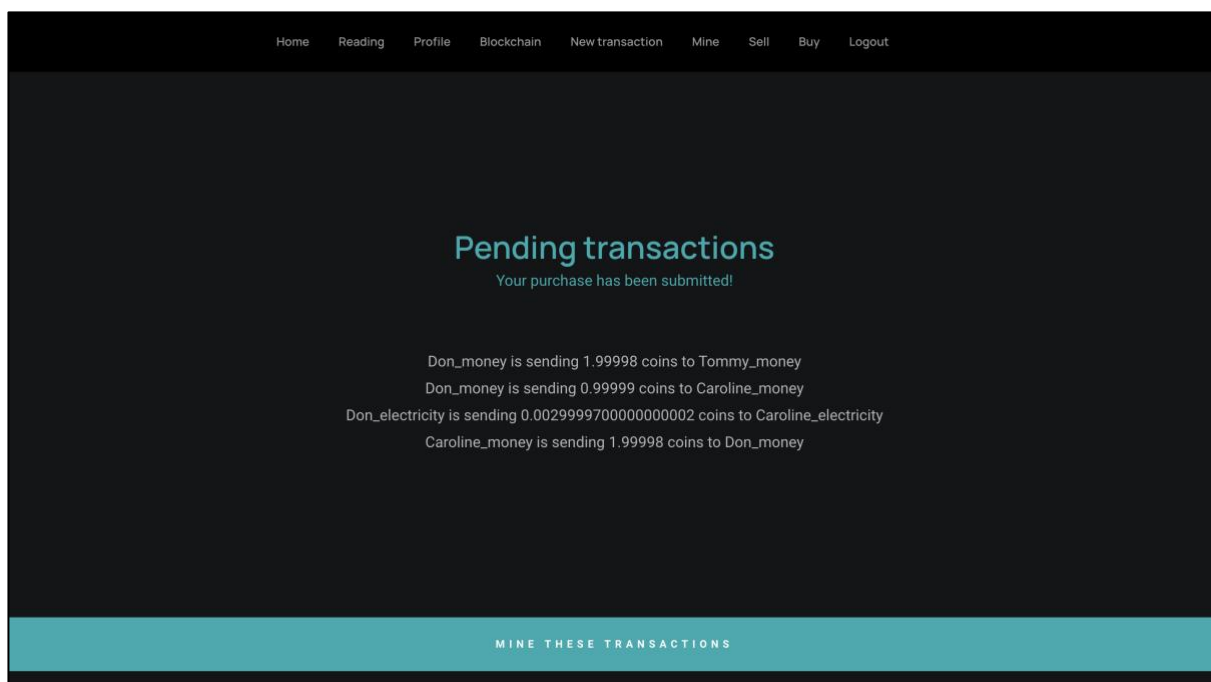
Jestliže daná transakce byla provedena s peněžními tokeny, za uživatelská jména příjemce i odesílatele se přidá přípona *_money*, aby bylo jasné, o jaký druh tokenů se jedná. Pokud jsou odesílány tokeny elektřiny, přípona má tvar *_electricity*.

Speciálním případem jsou transakce odesílatele *Reward For The Miner*. U něj žádná přípona není, jelikož se jedná o transakci připisující odměnu pro těžaře, která je vyplácena vždy v tokenech elektřiny (nejedná se o právoplatného uživatele, ale jen zástupné jméno – žádný skutečný uživatel toto jméno používat nesmí, aby se zamezilo zmatkům a chybám při záměně uživatelských transakcí za ty určené těžařům od systému a naopak).

---

⁸ Účelově se nezobrazuje celá odesílaná částka, jedná se o podklad k budoucímu řešení vyplacení transakčních poplatků jako odměny těžařům

Aby bylo možné zobrazovat tyto čekající transakce a těžit nové bloky všemi uzly, *View pending transactions* se stejně jako celý blockchain (viz kapitola 2.2.4) musí aktualizovat.

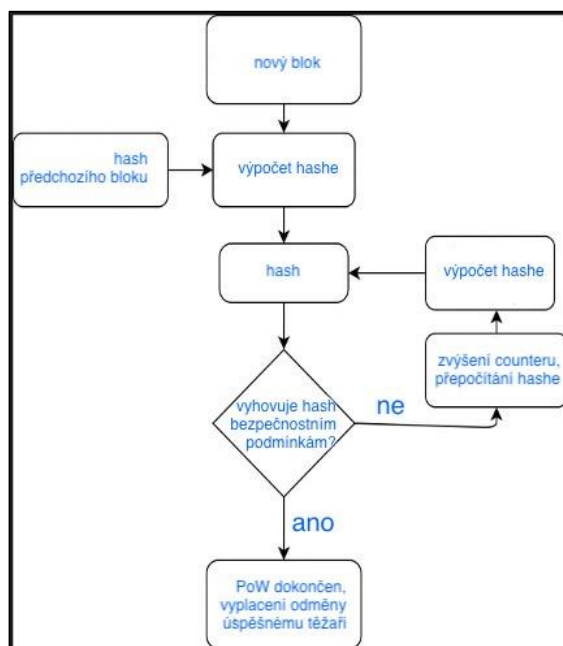

Obrázek 16: Screenshot z aplikace – vypisování čekajících transakcí

Stránka je určená zároveň i pro těžbu. Pomocí tlačítka *Mine* může uživatel dané transakce připojit do nového bloku a vytěžit ho. Můj blockchain je nastavený tak, že v každém bloku je uloženo přesně pět transakcí. Pokud tedy uživatel chce těžit blok s méně než pěti transakcemi, je upozorněn, že transakcí není dostatek, a nebude mu umožněno akci provést. Jestliže chce těžit blok, když je v systému více čekajících transakcí, prostě vytěží blok, do nějž se uloží prvních pět transakcí v pořadí. Tyto transakce jsou tak napevno uloženy v blockchainu a smazány z pole čekajících transakcí.

Jako algoritmus pro těžbu jsem zvolila PoW, tedy důkaz prací – především pro jeho jednoduchost. Funguje velmi podobně jako v bitcoinovém blockchainu – když má být vytěžen nový blok, jeho atribut *counter* je na hodnotě nula. Těžař s pomocí výpočetní síly svého stroje vypočítá hash nad obsahem daného bloku. Pokud tento hash neodpovídá nastaveným kritériím (počet nul, které musí být na prvních x znacích hashe), *counter* bloku je zvýšen o jedna a těžař opakuje výpočet. Pokud uspěje a je první, kdo najde uspokojivý hash a vytěží tak daný blok, vytvoří se nová transakce připisující mu odměnu.

Obrázek 17: PoW algoritmus

(převzato z https://www.researchgate.net/publication/331040157_A_Survey_on_Bitcoin_Cryptocurrency_and_its_Mining)

2.2.7 Sell

Stránka *Sell* slouží k vytváření nabídek na prodej tokenů elektřiny. Prodejce zvolí, kolik tokenů elektřiny chce prodávat (*Sell electricity coins*) za jakou částku (*Receive money coins*). Obě lze zvolit jako desetinná čísla. Systém zkontroluje, zda prodávající dané tokeny elektřiny má a následně vytvoří objekt typu *Offer*, tedy nabídka, která může být zobrazena na stránce *Buy*.

Každá nabídka dostane svůj index, číslo, podle kterého je možné nabídky na stránce *Profile* stornovat (daný uživatel pochopitelně může stornovat pouze své nabídky).

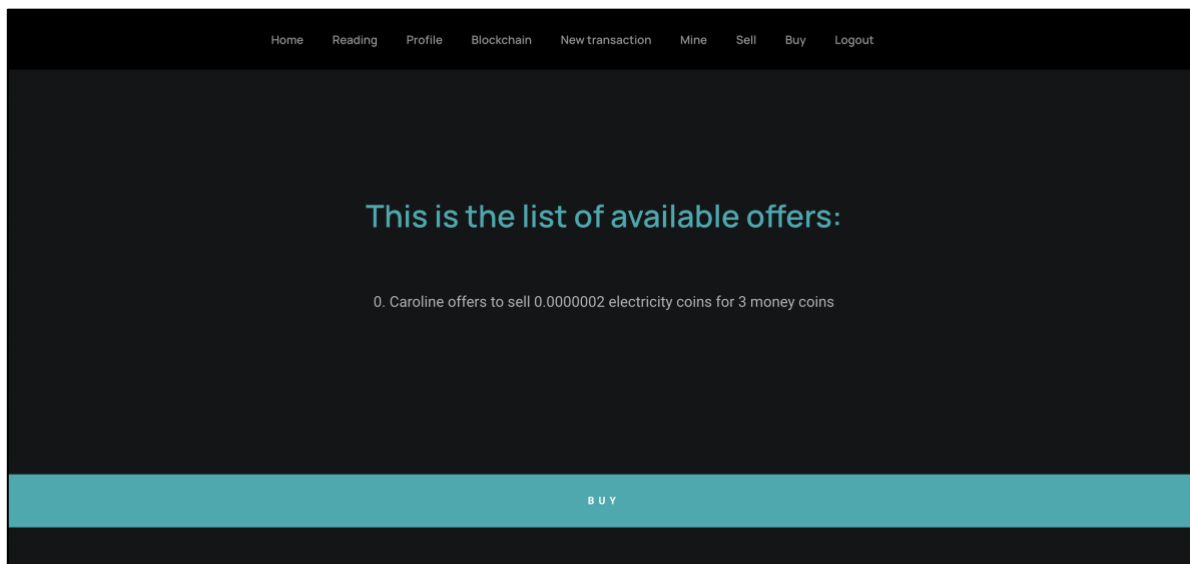
Obrázek 18: Screenshot z aplikace –formulář pro založení nabídky

Tokeny elektřiny, které prodejce nabízí, se dočasně umístí do pole *trading_storage* a celá nabídka do pole *trading_data* na blockchainu, aby se zamezilo případu, kdy si uživatel chce koupit tokeny elektřiny od prodejce, který už je v danou dobu nemá.

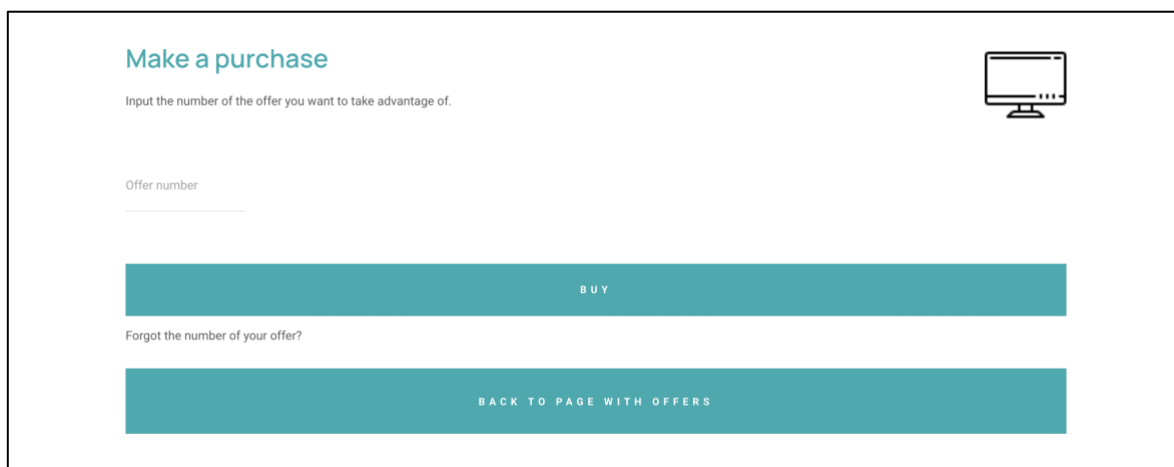
2.2.8 Buy

Stránka *Buy* zobrazuje nabídky ke koupi tokenů elektřiny od jednotlivých uživatelů.

Obrázek 19: Screenshot z aplikace – výpis nabídek

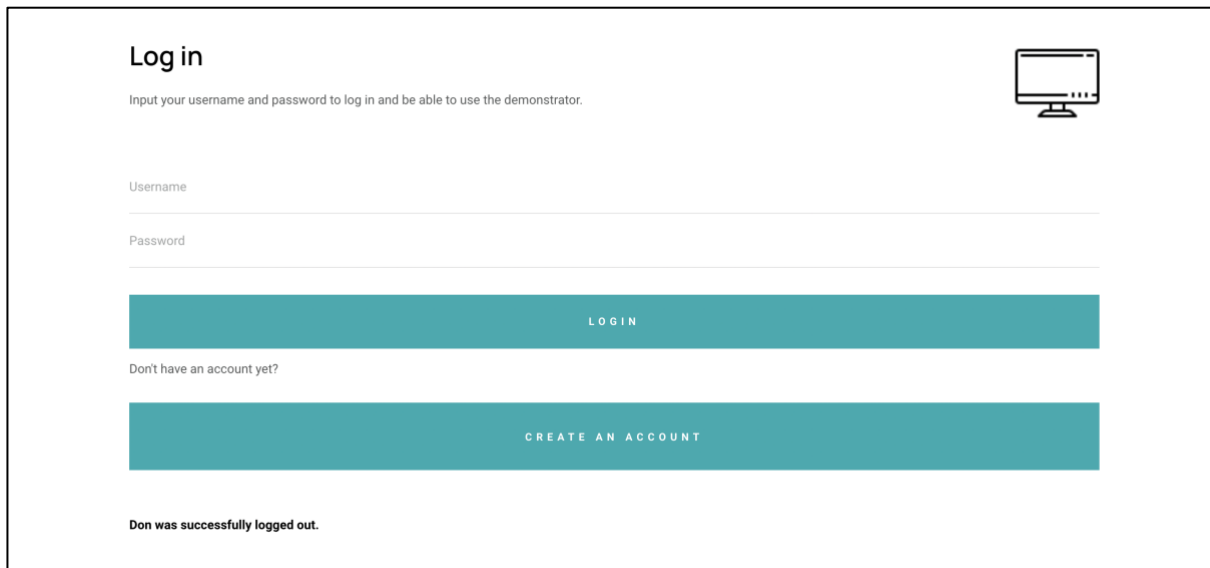
Jak jsem zmiňovala v kapitole 2.2.7, každá nabídka je opatřena číslem, které udává její index v poli nabídek na blockchainu. Pokud chce uživatel některou nabídku využít, zapamatuje si její číslo a po stisknutí tlačítka *Buy* ho zadá. Systém zkontroluje, zda kupující zadal číslo existující objednávky a zda má na nákup dostatek peněžních tokenů. Pokud tomu tak je, jsou ve stejný čas vytvořeny dvě transakce – jedna v peněžních tokenech od kupujícího prodejci, druhá v tokenech elektřiny od prodejce (resp. z pole *trading_data*) kupujícím. Nabídka poté již není pro ostatní zájemce dostupná. I tato stránka se mezi uživateli musí aktualizovat.

Obrázek 20: Screenshot z aplikace – formulář pro využití nabídky

2.2.9 Logout

Poslední karta v řadě nese název *Logout* a slouží pro odhlášení uživatele z aplikace. Ten je poté přesměrován zpět na přihlašovací stránku s informací o úspěšném odhlášení.

The screenshot displays a web interface for logging in. At the top left, the heading "Log in" is followed by the instruction "Input your username and password to log in and be able to use the demonstrator." To the right of this text is a small icon of a computer monitor. Below the instruction are two input fields labeled "Username" and "Password". A teal button with the text "LOGIN" is positioned below the password field. Underneath the button is a link that says "Don't have an account yet?". Below this link is another teal button with the text "CREATE AN ACCOUNT". At the bottom of the form, a message states "Don was successfully logged out."

Obrázek 21: Screenshot z aplikace – úspěšné odhlášení z aplikace

ZÁVĚR, DISKUSE

V úvodu práce jsem si za cíl stanovila vytvořit funkční, interaktivní aplikaci popisující a ilustrující koncepty technologie blockchain. To se mi podařilo, naprogramovala jsem aplikaci Caroline's blockchain demonstrator (bez webhostingu), zdrojové kódy jsou dostupné pod odkazem https://github.com/Caroline2/blockchain_demonstrator.

Aplikace splňuje účel, ke kterému byla naprogramovaná, tedy k demonstraci jednoduchého obchodování s elektřinou v prostředí založeném na blockchainu. Umožňuje interakci s uživatelem prostřednictvím grafického rozhraní, kde jsou k dispozici i základní informace o technologii blockchain a funkcionalitách aplikace. Uživatelům je umožněno uskutečňovat přímé transakce, vystavovat nabídky na prodej tokenů elektřiny nebo tyto tokeny kupovat, těžit nové bloky a samozřejmě zobrazovat samotný blockchain.

Za její hlavní přínos považuji to, že je volně dostupná a umožňuje tak komukoli přehledně si vyzkoušet, jak funguje systém založený na blockchainu – ať už v onom kontextu obchodu s elektřinou nebo třeba v kontextu úplně jiném, kdy má aplikace bude sloužit jen jako inspirace či prvotní zdrojový kód. Aplikace totiž poskytuje spoustu prostoru pro vylepšení/modifikaci. Příkladem již zmíněné převedení aplikace do webového prostředí, implementace odlišného konsenzu, zabezpečení aplikace nebo třeba přidání dalších uživatelsky příjemných funkcionalit apod. Dalším faktem je to, že aplikace není stavěná na použití větším množstvím uživatelů, hlavní limitace přichází s použitím uživatelské databáze *Flask-SQLAlchemy*. U mé aplikace však předpokládám použití jednotlivci, kteří si stáhnou zdrojové kódy a stačí jim vyzkoušet si její funkcionality pouze na dvou uzlech. V následujících měsících či letech mám v plánu aplikaci dále vyvíjet a zvažuji její převedení např. na ETH blockchain, případně použití jiné formy databáze, abych optimalizovala výše popsany problém.

Mým druhým cílem bylo předložit koncept a výhody užití technologie blockchain v odvětví obchodu s elektřinou. Tento cíl jsem rovněž splnila, popsala jsem, jak se tato technologie v odvětví obchodu s elektřinou již uplatňuje a v čem tkví její výhody i nevýhody.

POUŽITÁ LITERATURA, ZDROJE

- [1] STROUKAL, Dominik a Jan SKALICKÝ. Bitcoin a jiné kryptopeníze budoucnosti: historie, ekonomie a technologie kryptoměn, stručná příručka pro úplné začátečníky. 2., rozšířené vydání. Praha: Grada Publishing, 2018. Finance pro každého. ISBN 978-80-271-0742-1.
- [2] DRESCHER, Daniel. *Blockchain basics: A non-technical introduction in 25 steps* [online]. Berkeley, California: Apress, [2017] [cit. 2019-10-29]. ISBN 978-1-4842-2603-2.
- [3] BASHIR, Imran. *Mastering Blockchain: Distributed ledger technology, decentralization, and smart contracts explained* [online]. 2. Birmingham: Packt Publishing, 2018 [cit. 2021-02-21]. ISBN 978-1788839044. Dostupné z: <https://1lib.cz/book/4998840/bf08d0?regionChanged=&redirect=180740510>
- [4] SZEWCZYKOVÁ, Julie. *Vybrané aspekty bitcoinu a jeho implikace pohledem práva a ekonomie* [online]. Praha, 2018 [cit. 2019-10-07]. Dostupné z: <https://dspace.cuni.cz/handle/20.500.11956/104859>. Diplomová práce. Univerzita Karlova, Právnická fakulta. Vedoucí práce Doc. Ing. Helena Chytilová, M.A., Ph.D.
- [5] ROMANENKO, Pavel. 20 Blockchain Use Cases for 2018 You Should Know: Lessons learned from the Blockchain Circle's workshop. In: *IT Slovník* [online]. 2018, 11. 12. [cit. 2021-02-20]. Dostupné z: <https://hackernoon.com/20-blockchain-use-cases-for-2018-you-should-know-f7d2919c191d>
- [6] CoinJoin. In: *Open Bitcoin Privacy Project Wiki: notes on bitcoin privacy technology* [online]. [cit. 2021-02-23]. Dostupné z: <http://wiki.openbitcoinprivacyproject.org/topics/coinjoin>
- [7] FENCL, Ivan. Blockchain a virtuální měny: I. část. In: *Právo pro podnikatele: Advokátní kancelář* [online]. 2019, 22. 7. [cit. 2021-02-20]. Dostupné z: <https://pravopropodnikatele.cz/blockchain-a-virtualni-meny-i-cast/>
- [8] HAYS, Demelza. Consensus Mechanism. In: *Crypto Research Report* [online]. 2018, 17. 6. [cit. 2021-02-20]. Dostupné z: <https://cryptoresearch.report/crypto-research/consensus-mechanisms/>
- [9] ANURAG. 8 Famous Blockchain Consensus Mechanisms and their Benefits. In: *NewGenApps: Enabling Smarter Communication with AI* [online]. 2018, 19. 4. [cit. 2021-02-20]. Dostupné z: <https://www.newgenapps.com/blog/8-blockchain-consensus-mechanisms-and-benefits/>
- [10] WON, Daniel. Ethereum Proof of Stake Date: Date + What You Need to Know. In: *Exodus Crypto Blog* [online]. 2020, 24. 2. [cit. 2021-02-22]. Dostupné z: <https://www.exodus.com/blog/ethereum-proof-of-stake-date/>
- [11] Favicon. In: *Favicon Icons: Free Download, PNG and SVG* [online]. [cit. 2021-02-20]. Dostupné z: <https://icons8.com/icons/set/favicon>
- [12] KUMAR, Bijay. Python Get An IP address. In: *Python Tutorials: Learn Python Free* [online]. 2020, 20. 10. [cit. 2021-02-20]. Dostupné z: <https://pythonguides.com/python-get-an-ip-address/>

- [13] TECRACOIN. What is Genesis Block and why Genesis Block is needed? In: *Tetra Coin: Science, not Fiction* [online]. 2019, 18. 9. [cit. 2021-02-20]. Dostupné z: <https://tecracoin.medium.com/what-is-genesis-block-and-why-genesis-block-is-needed-1b37d4b75e43>
- [14] Bitcoin Glossary. In: *Blockchain: Support Center* [online]. 2013– [cit. 2021-02-20]. Dostupné z: <https://support.blockchain.com/hc/en-us/articles/213276463-Bitcoin-Glossary>
- [15] Blockchain. In: *Wikipedia: the free encyclopedia* [online]. San Francisco (CA): Wikimedia Foundation, 2001– [cit. 2021-02-20]. Dostupné z: <https://en.wikipedia.org/wiki/Blockchain>
- [16] FRANKENFIELD, Jake. 51% Attack [online]. In: *Investopedia: Sharper Insight, better investing* [online]6. 5. 2019 [cit. 2019-12-22]. Dostupné z: <https://www.investopedia.com/terms/1/51-attack.asp>
- [17] CONWAY, Luke. Blockchain Explained. In: *Investopedia: Sharper Insight, better investing* [online]. 2020, 17. 12. [cit. 2021-03-24]. Dostupné z: <https://www.investopedia.com/terms/b/blockchain.asp>
- [18] BITCOINOVEJ KANÁL. #5 - Co je Bitcoin? A jak funguje blockchain? In: *YouTube* [online]. 2019, 12. 3. [cit. 2021-02-10]. Dostupné z: <https://www.youtube.com/watch?v=KSKY1P9qLk4>
- [19] SIMPLY EXPLAINED. How does a blockchain work: Simply Explained. In: *YouTube* [online]. 2017, 13. 11. [cit. 2021-02-10]. Dostupné z: https://www.youtube.com/watch?v=SSo_EIwHSd4
- [20] SKALEX. Bitcoin Glossary: What is a Genesis Block? In: *YouTube* [online]. 2019, 27. 2. [cit. 2021-02-10]. Dostupné z: <https://www.youtube.com/watch?v=WAI0cPA0EBk>
- [21] 3BLUE1BROWN. But how does bitcoin actually work? In: *YouTube* [online]. 2017, 7. 7. [cit. 2021-02-10]. Dostupné z: <https://www.youtube.com/watch?v=bBC-nXj3Ng4>
- [22] LENKA, Chinmoy. Python program to check the validity of a Password. In: *GeeksforGeeks* [online]. 2020, 29. 12. [cit. 2021-02-10]. Dostupné z: <https://www.geeksforgeeks.org/python-program-check-validity-password/>
- [23] SATWIKKANSAL. Python_blockchain_app. In: *GitHub* [online]. 2020, 25. 2. [cit. 2021-02-10]. Dostupné z: https://github.com/satwikkansal/python_blockchain_app/tree/ibm_blockchain_post
- [24] DVF. Blockchain. In: *GitHub* [online]. 2018, 16. 2. [cit. 2021-02-10]. Dostupné z: <https://github.com/dvf/blockchain/blob/master/blockchain.py>
- [25] PALLETS. Flask. In: *GitHub* [online]. 2020, 3. 4. [cit. 2021-02-10]. Dostupné z: <https://github.com/pallets/flask>
- [26] GOLAMI, Somayyeh. Implementing-Smart-Blockchain. In: *GitHub* [online]. 2020, 16. 4. [cit. 2021-02-10]. Dostupné z: <https://github.com/SomayyehGholami/Implementing-Smart-Blockchain>
- [27] DOUBEK, Michal. Má dnes ještě smysl změnit dodavatele elektřiny?: Pavel Morávek (ENEKA). In: *YouTube* [online]. 2020, 28. 9. [cit. 2021-04-02]. Dostupné z: <https://www.youtube.com/watch?v=7q1hv0TZxac>
- [28] Dodavatelé elektřiny: Abecední seznam společností. In: *Elektrina.cz* [online]. 2014– [cit. 2021-04-02]. Dostupné z: <https://www.elektrina.cz/dodavatele-elektriny/>

- [29] ŠÁLAMOVÁ, Michaela. Dodavatelé elektřiny. In: *Ušetřeno.cz* [online]. 2020, 20. 1. [cit. 2021-04-02]. Dostupné z: <https://www.usetreno.cz/dodavatele-elektriny/>
- [30] SHIPWORTH, David. Peer-to-peer energy trading using blockchains. In: *YouTube* [online]. 2017, 27. 6. [cit. 2021-04-02]. Dostupné z: <https://www.youtube.com/watch?v=AcufQeaOK1U&t=2541s>
- [31] EW-DOS: The Energy Web Decentralized Operating System: An Open-Source Technology Stack to Accelerate the Energy Transition. PART 1: Vision & Purpose. In: *Energy Web* [online]. 2020 [cit. 2021-04-02]. Dostupné z: <https://energyweb.org/wp-content/uploads/2019/12/EnergyWeb-EWDOS-PART1-VisionPurpose-202006-vFinal.pdf>
- [32] What is Peer-to-Peer Energy Trading? In: *Infinite Energy* [online]. 2020, 1. 3. [cit. 2021-04-02]. Dostupné z: <https://www.infiniteenergy.com.au/peer-to-peer-energy-trading/>
- [33] TUSHAR, Wayes, Tapan K. SAHA, Chau YUEN, David SMITH a H. Vincent POOR. Peer-to-Peer Trading in Electricity Networks: An Overview. In: *Arxiv* [online]. 2020, 19. 1. [cit. 2021-04-02]. Dostupné z: <https://arxiv.org/pdf/2001.06882.pdf>
- [34] Cryptocurrency Transaction Speeds in 2020. In: *Tezro* [online]. 2020, 3. 11. [cit. 2021-04-02]. Dostupné z: <https://blog.tezro.com/cryptocurrency-transaction-speeds/>
- [35] Crypto vs Visa: transactions' speed compared. In: *PaySpace Magazine* [online]. 2020, 20. 1. [cit. 2021-04-02]. Dostupné z: <https://payspacemagazine.com/cryptocurrency/crypto-vs-visa-transactions-speed-compared/>
- [36] RIETH, Yulia. Payment Systems: Visa vs. Bitcoin. In: *DeCenter* [online]. 2018, 6. 6. [cit. 2021-04-02]. Dostupné z: <https://decenter.org/en/payment-systems-visa-vs-bitcoin>
- [37] IRVINE, Will. And The Extreme Tech Challenge 2018 winner is...: Extreme Tech Challenge (XTC) announces 2018 winner of its fourth annual competition. In: *Slingshot sponsorship* [online]. 2018, 25. 10. [cit. 2021-04-02]. Dostupné z: <https://www.slingshotsponsorship.com/and-the-extreme-tech-challenge-2018-winner-is/>
- [38] We're Power Ledger. In: *Power Ledger* [online]. [cit. 2021-04-02]. Dostupné z: <https://www.powerledger.io/company/about>
- [39] A blockchain innovation with the goal of a green energy future. In: *Suncontract* [online]. [cit. 2021-04-02]. Dostupné z: <https://suncontract.org/about-suncontract-blockchain-project/>
- [40] ALIGAM, Erwin. Kreative. *StyleShout* [online]. [cit. 2021-5-22]. Dostupné z: <https://www.styleshout.com/free-templates/kreative/>
- [41] Šablona SOČ. In: *SOČ: středoškolská odborná činnost* [online]. [cit. 2021-04-02]. Dostupné z: http://www.soc.cz/dokumenty/sablona_SOC.docx
- [42] HUBÍK, Jan. Bitcoin meetup: Jak funguje blockchain? In: *YouTube* [online]. 2018, 23. 7. [cit. 2021-04-02]. Dostupné z: <https://www.youtube.com/watch?v=nvTodoUyiWU>
- [43] NATHAN-149. CustomCryptocurrency: gymcoin. In: *GitHub* [online]. 2019, 6. 6. [cit. 2021-04-03]. Dostupné z: <https://github.com/nathan-149/CustomCrypocurrency/tree/master/gymcoin>
- [44] WACKEROW, Paul. Proof Of Stake: POS. In: *Ethereum* [online]. 2020, 23. 12. [cit. 2021-04-05]. Dostupné z: <https://ethereum.org/en/developers/docs/consensus-mechanisms/pos/>
- [45] What Is Proof Of Stake? In: *Shrimpy* [online]. 2020, 27. 1. [cit. 2021-04-05]. Dostupné z: <https://blog.shrimpy.io/blog/what-is-proof-of-stake>
- [46] What is Python?: Executive summary. In: *Python* [online]. 2001– [cit. 2021-04-05]. Dostupné z: <https://www.python.org/doc/essays/blurb/>

- [47] JavaScript - Overview. *Tutorialspoint* [online]. [cit. 2021-5-24]. Dostupné z: https://www.tutorialspoint.com/javascript/javascript_overview.htm
- [48] JQUERY FOUNDATION, INC. JQuery v2.1.3. *Google Hosted Libraries* [online]. [cit. 2021-5-24]. Dostupné z: <https://ajax.googleapis.com/ajax/libs/jquery/2.1.3/jquery.min.js>

SEZNAM OBRÁZKŮ

Obrázek 1: Logo JMK	3
Obrázek 2: Logo JCMM	3
Obrázek 3: Distribuovaná, centralizovaná a decentralizovaná síť uzlů.....	8
Obrázek 4: Centralizovaný a distribuovaný model obchodu s elektřinou	10
Obrázek 5: Firmy využívající blockchain v odvětví obchodu s elektřinou	11
Obrázek 6: Řetězec bloků – datová struktura blockchainu.....	12
Obrázek 7: Počet transakcí provedených za sekundu – vede VISA	14
Obrázek 8: PoW vs PoS.....	16
Obrázek 9: Pravidlo nejdelšího řetězce	16
Obrázek 10: Screenshot z aplikace – domovská obrazovka	17
Obrázek 11: Screenshot z aplikace – založení účtu	18
Obrázek 12: Screenshot z aplikace – přihlašovací formulář.....	19
Obrázek 13: Screenshot z aplikace – část profilu nového uživatele.....	19
Obrázek 14: Screenshot z aplikace – výpis blockchainu	20
Obrázek 15: Screenshot z aplikace – formulář pro zadání jednoduché transakce	21
Obrázek 16: Screenshot z aplikace – vypisování čekajících transakcí	22
Obrázek 17: PoW algoritmus.....	23
Obrázek 18: Screenshot z aplikace – formulář pro založení nabídky.....	23
Obrázek 19: Screenshot z aplikace – výpis nabídek	24
Obrázek 20: Screenshot z aplikace – formulář pro využití nabídky	24
Obrázek 21: Screenshot z aplikace – úspěšné odhlášení z aplikace	25

PŘÍLOHA 1: ZDROJOVÝ KÓD – FUNKCE KONTROLUJÍCÍ BEZPEČNOSTNÍ KRITÉRIA HESLA (SCREENSHOT)

```
def my_secure_psw(pasw):  
    if not re.search("[a-z]", pasw):  
        flash("Your password has to contain at least one \\  
        | lower-case letter!")  
        return False  
    elif not re.search("[A-Z]", pasw):  
        flash("Your password has to contain at least one \\  
        | upper-case letter!")  
        return False  
    elif not re.search("[0-9]", pasw):  
        flash("Your password has to contain at least one cipher!")  
        return False  
    elif len(pasw) < 12:  
        flash("Your password has to be at least 12 chars long!")  
        return False  
    else:  
        return True
```

PŘÍLOHA 2: ZDROJOVÝ KÓD – FUNKCE ZAJIŠŤUJÍCÍ AKTUALIZACI BLOCKCHAINU MEZI UZLY (SCREENSHOT)

```
@app.route("/carolines_blockchain")
def blockchain():
    consensus()
    new_chain = None
    max_length = len(b.chain)
    for node in b.peers:
        response = requests.get(f"http://{node}/chainome")

        if response.status_code == 200:
            length = response.json()['length']
            chain = response.json()['chain']

            if length > max_length and b.check_chain_validity():
                max_length = length
                new_chain = chain

    if new_chain:
        b.chain = b.chain_json_decode(new_chain)
        b.unconfirmed = []
        print("New chain")
    return render_template("chain.html", b = b)

@app.route("/chainome")
def get_chain():
    response = {
        'chain': b.chain_json_encode(),
        'length': len(b.chain)
    }
    return jsonify(response), 200
```